

23.02.2026

Tuusulan kunta
PL 60
04301 TUUSULA

Keski-Uudenmaan alueellisen vastuuseon lausunto Tuuskodon asemakaavan muutoksen ehdotuksesta

HEL 2026-001019 T 10 03 01

Tuusulan kunta on pyytänyt Keski-Uudenmaan alueelliselta vastuuseolta lausuntoa Tuuskodon asemakaavan muutoksen ehdotuksesta. Museo tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti rakennettujen kulttuuriympäristöjen, maiseman sekä arkeologian vaalimisen näkökulmasta ja lausuu kantanaan seuraavaa.

Kaavan tavoitteena on Palvelukeskus Tuuskodon ja vuoteen 2024 saakka kunnanvirastona toimineen rakennuskokonaisuuden osoittaminen asumiseen. Kaavan tavoitteena on tunnistaa ja päivittää alueen rakennus- ja kulttuurihistorialliset arvot ja suojelu- ja virkistystarpeet sekä tutkia alueen täydennysrakentamisen mahdollisuuksia.

Tavoitteita on tarkennettu ja täydennetty kaavatyön edetessä seuraavasti:

- Tuuskodon vanhaa osaa ei esitetä suojeltavaksi. Tuuskodon vanhan osan säilyttäminen ja muuttaminen asuinkäyttöön kuitenkin mahdollistetaan kaavaratkaisulla.
- Tuuskodon rakennusten tilalle ja läheisyyteen tutkitaan pientaloasumista.
- Rantaa kehitetään julkisena viheralueena. Alueelle ei osoiteta kelluvaa rantareittiä eikä julkista uimarantaa. Kotuntien varrelle ja Pappilan venevalkaman ympäristöön tutkitaan tilavarausta järven virkistyskäytön kehittämiseen liittyville palveluille ja pysäköinnille.
- Palstaviljelyalueesta luovutaan ja sen tilalle tutkitaan asuinkortteleiden sijoittamista.

Kaava-alue on osa Kirkonkylän rakennettua kylämaisemaa. Alue muodostuu pääosin eri-ikäisistä rakennuksista ja tilakeskuksista pihoineen. Rakennuskannan ikähaitari on laaja, vanhimmat rakennuksista ovat 1700-luvulta ja uusimmat ovat valmistuneet 2021.

23.02.2026

Tuusulan pappila ja sen pihapiirissä oleva väentupa ovat yksi kaava-alueen merkittävimmistä maisemakuvaan vaikuttavista rakennuksista ja pihapiireistä Ali-Kottun vanhan päärakennuksen ja luhtiaitan ohella. Vastapäätä pappilaa ja lähes kiinni Kirkkotiessä sijaitseva Ali-Kottun päärakennus on alueen yksi maisemakuvaan vaikuttavista yksittäiskohteista. Kaava-alueen läpi kulkeva, paikoin kapea ja maastonmuotoja seuraava Kirkkotie noudattaa lähes alkuperäistä 1700-luvulta peräisin olevaa linjausta. Tuusulan kulttuuri ja rakennuskanta -inventoinnissa alueelta on inventoitu arvokohteiksi entisen Palvelukeskus Tuuskodon vanhin osa, Koivukuja ja Kotoranta, Tuusulan vanha kunnantalo, entinen Tuusulan seurakunnan pappila sekä pappilan siipirakennus, Ali-Kottu ja Kotun aitta sekä Villa Rosa. Lisäksi alueella on eri ikäisiä asuinpientaloja.

Museo on antanut kaavahankkeen OAS:sta edellisen lausuntonsa vuonna 2015. Kaavahankkeen tavoitteet ovat muuttuneet tästä oleellisesti.

Museo tähdentää, että kaava-alue kuuluu kokonaisuudessaan Tuusulan Rantatien kulttuurimaiseman valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY).

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt edustavat maamme kehitysvaiheita ja ovat historian kuvastajia. Kyse on perinteen säilyttämisestä ja alueiden kehittämisestä niiden arvoja vahvistavalla ja niihin sopeutuvalla tavalla. Tavoitteena on valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen rakenteen, kylä- ja kaupunkikuvan sekä alueilla jo olevien rakennusten ja ympäristön turvaaminen sekä mahdollisen täydennysrakentamisen ja muiden muutosten sopeuttaminen kulttuuriympäristön ominaisluonteeseen ja erityispiirteisiin.

Kaavaehdotuksessa on useita seikkoja, jotka ovat ristiriidassa RKY-alueiden vaalintaan ja historialliseen jatkuvuuteen asetettujen tavoitteiden kanssa. Kulttuuriympäristön kannalta kriittisimmät muutokset tavoitteissa on Tuuskodon vanhan osan suojelutavoitteista luopuminen, alueen täydennysrakentamisen kasvattaminen, sekä alueen rakennus- ja kulttuurihistoriallisten arvojen paikoittainen tunnistamattomuus ja epä johdonmukaisuus.

Kaava-aineistoa on täydennetty Tuuskodon rakennushistoriaselvityksellä (Sitowise 2024) sekä Tuuskodon maisemaselvityksellä (Maisema-arkkitehtitoimisto Kokoma 2024).

Tuusulan kulttuuri ja rakennuskanta -inventoinnissa alunperin arkkitehti Axel Mörnen vuonna 1935 suunnittelema vanhainkoti ja sen myöhemmät laajennusosat on kokonaisuudessaan luokiteltu 2 luokan kohteeksi. Rakennushistoriaselvityksessä kokonaisuuden arvoja on yksilöity ja

23.02.2026

kohdennettu. Kulttuurihistoriallisesti merkittävää on, että Tuuskodon rakennuskokonaisuudella, pitkän historian tuomista muutoksista huolimatta, on ollut alkuperäiseen toiminnan jatkuvuutta 2000-luvulle asti. Kohteen todistusvoima kokonaisuutena on säilynyt hyvin ja laajennusosien aikakerrokset ovat hyvin erotettavissa sekä tunnistettavissa aikalaispiirtein toisistaan. Hyvin edustavia piirteitä on säilynyt eri asteisesti kaikissa rakennuksissa, mutta näistä vanhimman päärakennuksen hyvin säilyneet hahmon sekä julkisivujäsennyksen ominaispiirteet ovat arvokkaat ikänsä sekä alkuperäisen tyyliinsä vuoksi.

Kuten todettua, kaavaehdotuksessa Tuuskodon vanhaa osaa ei esitetä suojeltavaksi. Selostuksessa todetaan; ”Rakennusta ei ole suojeltu asemakaavassa, mutta sen säilyttäminen ja muuttaminen asuinkäyttöön on mahdollistettu ja siihen on myös pyritty kannustamaan kaavallisesti. Kaavamääräyksen mukaan Tuuskodon 1930-luvulla rakennetun osan kellariin sekä ullakon tasolle voidaan toteuttaa asuinhuoneistoja tontille osoitetun rakennusoikeuden lisäksi. Tontti, jolla Tuuskodon 1930-luvulla rakennettu osa sijaitsee, on pinta-alaltaan melko suuri ja sille on mahdollista toteuttaa uudisrakentamista vanhan rakennuksen säilyttämisen lisäksi”.

Vaikka kaavan yleisissä määräyksissä säilyttäminen näennäisesti mahdollistetaankin, käytännössä kaavaratkaisu toteutuessaan tulee suurella todennäköisyydellä edistämään rakennuksen purkamista, mikä on vastoin RKY:n tavoitteita.

Museo suhtautuu kriittisesti Tuuskodon vanhan osan suojelematta jättämiseen. Mikäli rakennusta ei suojella, tulisi tontin kaavamääräyksessä olla huomattavasti kohdennetumpi ja selkeämpi rakennusoikeudellinen kehoite olemassa olevan rakennuksen hyväksikäyttöön rakennusaloineen, sekä olevaan rakennukseen kohdistettuine rakennusoikeuksineen.

Alueen tärkeän maamerkkirakennuksen kohtalon jättäminen avoimeksi vaikeuttaa monin tavoin kaavan vaikutusten arviota, koskien kulttuuriympäristöä, maisemaa mutta myös kaavan ilmastovaikutuksia.

Museo kiinnittää huomiota siihen, ettei ilmastovaikutusten arvioinnissa ei ole mitenkään otettu huomioon Tuuskodon laajennusosien purkamisprosessista syntyvää hiilijalanjälkeä.

Tuuskodon alueella on olemassa olevan rakentamisen nojalla selkeän maamerkkimäinen, pitkäkestoinen ja jatkuva julkisen rakentamisen luonne. Alueelle kaavailtu pientalorakentaminen on vastoin alueen historiallisen käytön jatkuvuutta, ja muuttaa alueen luonnetta sekä käytön että arkkitehtuurin osalta radikaalisti. Tämä on vastoin Ympäristöministeriön laatimaa muistiota koskien Valtakunnallisesti merkittävien raken-

23.02.2026

nettujen kulttuuriympäristöjen huomioon ottaminen kaavoituksessa ja lupamenettelyssä. Tämän johdosta museo esittää Tuuskodon vanhalle osalle suojelumerkintää.

Kaava-alueen maisemakuva on ollut pitkään huomattavan avoin. Nykyisin alueen rakentamisen tiivistyessä kirkonkylänmäen ympärillä olevaa avointa maisemaa on säilynyt vain Koivukujan koillispuolella, nykyisen viljelypalstan kohdalla. Vanhoista asuinpaikkojen välisistä näkymistä on säilynyt näkymä Kotorannasta viljelypalstan yli Krapille. Kaava-ehdotuksessa alueen täydennysrakentamista kasvatetaan, ja alueen viimeisetkin avoimet maisemat ja vanhat asuinpaikkojen väliset näkymälinjat menetetään.

Kaavaehdotus on monin paikoin ristiriidassa maisemallisten suositusten kanssa, mitä tulee täydennysrakentamiskohtiin ja näkymälinjoihin. Tällaisia ovat mm. Tuuskodonmäen maamerkkimäisen luonteen jatkuminen, sekä Kirkonkylänmäen hahmottuminen kulttuurihistoriallisena kokonaisuutena.

Museo esittää alueen uudisrakentamisen väljentämistä mm. Kotorannan nykyisillä viljelypalstoilla sekä Pappilan korttelissa.

Kaavaehdotuksessa on Kotorannankujalle merkitty istutettava puukuja. Määräystä tulee täsmentää niin, että alueen historiallinen luonne ilmenee myös istutettavassa lajistossa koivun tai metsälehmuksen muodossa.

Kaavaehdotuksessa on suojelukohteissa ja -määräyksissä epäloogisuutta ja perustelemattomuutta suhteessa olemassa oleviin selvityksiin. Lisäksi kaavaselostuksessa ei ole avattu kaavakartalla nähtäviä ratkaisuja koskien suojelumääräyksiä.

Kaavaehdotuksessa jo aiemmassa asemakaavassa suojeltua vanhan kunnantalon vuonna 1957 rakennettua jatketta ei ole suojeltu. Lisäksi selkeästi vaalittavalle kohteelle, Villa Rosalle ei ole osoitettu suojelumerkintää. Sekä vanhan kunnantalon laajennusjatkelle että Villa Rosaan tulee osoittaa sr-2 määräys.

Pappilan rakennukselle sekä Ali-Kotulle tulee puolestaan osoittaa sr-1 määräys esitetyn sr-2 määräyksen sijaan.

Tämän lisäksi sr-2 kohteiden kaavamääräykseen tulee lisätä kohta: ”Rakennusta koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä tulee neuvotella museoviranomaisen kanssa”.

Arkeologian osalta asemakaavan muutosalueella sijaitsee muinaismuistolain (295/1963) suojaama kiinteä muinaisjäännös Tuusulan kk

23.02.2026

(Tusby by). Ensimmäiset tiedot kylämäestä ulottuvat 1500-luvulle ja vielä 1700-luvulla kirkonkylän asutus oli keskittynyt tälle alueelle. Paikalla tehtyjen arkeologisten tutkimusten mukaan suojelualueella on säilynyt kulttuurikerroksia, jotka kertovat Tuusulan kirkonkylän vaiheista 1600–1800-luvuilla. Kiinteä muinaisjäännös on merkitty kaavakarttaan sm-merkinnällä. Merkintään on liitetty kaavamääräys: ”Alue, jolla sijaitsee muinaismuistolailla rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista toimenpiteistä ja suunnitelmista on neuvoteltava Museoviraston kanssa.”

Museo toteaa, että kaavamääräys on muutettava muotoon: Muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös, historiallinen asuinpaikka. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Aluetta koskevasta tai siihen liittyvistä suunnitelmista on pyydettävä Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon lausunto. Museolla ei ole muuta huomautettavaa arkeologisen kulttuuriperinnön osalta ehdotukseen.

Lisätiedot

Juha Vuorinen, tutkija, puhelin: 310 36940
juha.h.vuorinen(a)hel.fi

Kulttuuriympäristöpäällikkö

Helsingin kaupunki
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

6 (6)

23.02.2026

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.